

ELOFIZETES

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:
 Egész évre ... 480 Lei.
 Fél évre ... 240 Lei.
 Negyed évre ... 120 Lei.
 Havonta ... 40 Lei.
 Hirdetések díjazás szerint
 Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KOZGAZDASAGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JOZSEF. *

Felolós szerkesztő:

Károly József.

Szerkesztőség

Arad, Acsoy-palota.

Kiadóhivatal:

Julv. Regele Ferdinand 22.
 (József főherceg-ut.)

(Aradi Nyomda Vállalat)

Vergőnyeim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
 151.

Egyes szám ára 2 lei, vasárnap
 8 lei. Bucurestiben 50 banival
 több.

Osszeülnek ismét

Komoly tanácskozássra a parlament tagjai. Október 15-én, több havi szünet után megnyílik a bucurestli parlament őszi ülészsaka és tárgyalás alá kerül az új hadsereg-reform törvényjavaslat, megvitetjük az új nyugdíjtörvényt, bonckés alá veszik az igazságügy-miniszter módosított lakbértörvénytervezetét és még sok más új javaslatot. Komoly programmal lép a kormány a parlament elé. A javaslatok törvényerőre emelése sürgős, mert a mindennapi élet ezer nyi baján vannak hivatva segíteni.

Az ország közvéleménye azonban a sok sürgős javaslat letárgyalása előtt egy még fontosabb és komolyabb feladat elintézését várja az országgyűléstől: *tisztítsák meg az országot a rendbontó elemektől!* A legutóbbi bucurestli események megmutatták, hogy mire vezethet a korlátok közé nem szorított agitáció, a mesterségesen szított és gyilkosságtól sem visszariadó gyűlölet. Az emberek lelkére ráült a rettegés, hogy aztán később felszabadulva a lidércnyomástól, tiszta szemmel lássanak. Amilyen kíméletlen szigorral nyomták el a múltban minden baloldaltól jövő rendbontó kísérletet, ugyanolyan energiával kell szembeállítani a jobboldali felforgatókkal is. Már eljutottunk addig a határig, hogy a politikai kalandorok és zavart kiharasztó akaró elemek a fennálló társadalmi rend ellen törnek. A mai feszült atmoszférát az acélkemény ököknek kell megtisztítani a zavaró rétegektől, mert a rend és nyugalom helyreállítása mindennél fontosabb. A polgárság békét és nyugalmat akar és ennek a megteremtését az új parlament ülészsakától várja.

A bucurestli parlamentben gyakran a kesletnél magasabb lángokban csapnak fel a politikai szenvedélyek: A pártok egymás elleni gyűlöletét eltanulja az utca és a féktelen pártszemvédek veszedelmes magot hirtetnek el a tömegek között. Ez a mag termi meg azután a revolvért és a bombát. Hassa át a parlamentet a legszebb és legideálisabb politikai igazság: *„a képviselők szeressék jobban a hazát, mint ahogy gyűlölik politikai ellentelüket!”* Ez az axioma a jelen körülmények között nem szines frázis, hanem súlyos igazság.

Egyetemi hallgatók voltak a merénylet tervezői.

(Valamennyi letartóztatott beismerésben van. :- Rosenthal merénylője is összeesküvő. :- Tovább folyik a nyomozás.)

Az összeesküvés ügyében egyre nagyobb világosság derül. Tegnap még kétség volt aziránt, hogy melyik politikai párt vagy csoport kebeléből indult ki a merénylet terve, ma már bizonyos, hogy nem politikások, sem a fascisták, sem az antiszemiták, hanem az egyetemi hallgatók „Nemzetvédelmi ligája” volt az a testület, amelynek tagjai a megdöbbentő gyilkos-tervet készítették. Tisztára véletlen szerencsének mondható, hogy egy országos megrázkódtatást sikerült elkerülni.

Bucurestből jelentik: A törvényszék ma helybenhagyta az ügyészség előterjesztését a fascista összeesküvés ügyében letartóztatott diákok fogvatartására vonatkozólag. Ifj. Zelea Codreanu kihallgatása alkalmával kijelentette, hogy

a diákság akciójának sikere érdekében

akarták keresztülvinni egyes személyek meggyilkolását. Codreanu bevallotta, hogy kik azok a személyek, akik a szervezet listáján szerepeltek. Eszerint Banu, Florescu, Constantinescu és Marzescu miniszterek, a két Blank fivér, Rosenthal, Costa Foru és Mille Constantin publicisták, továbbá Federmann ügyvéd, Unionea Evroilor bamauteni elnöke voltak azok, a kiket áldozatul kiszemelték. Codreanu, miután letartóztatott beismerte a vádat és azt, hogy a nemzetvédelmi ligánál lefoglalt fegyvereket és robbantószerkeket tervük végrehajtására akarták felhasználni.

Érdekes volt a másik diákvezérnek, Moatznak kihallgatása, aki kijelentette, hogy életét is hajlandó lett volna feláldozni a diákság céljainak keresztülvitele érdekében. Ha a tervük sikerült volna, elsősorban a Blank testvérek, Mille Constantin és Florescu lettek volna az áldozatok. A kihallgatások folyamán a többi letartóztatottak is

beismerték a vádat.

A vizsgálóbíró ma rövid vázlatban ismertette az igazságügyminiszterrel a vádat és kérte a letartóztatottak további fogvatartását. Tegnap az összeesküvés ügyében

két újabb letartóztatás

történt. A letartóztatottak Prezean cluji és Bandoc jassyi diákok, akiknek Blank Mór és Blank Aristid meggyilkolása volt a feladatuk. A két diák beismerte, hogy a terükre rótt gyilkossági kísérletet el akarták kö-

vevni, de hangsúlyozták, hogy működésük a fascista mozgalomtól távol áll. Ezzel a vallomással most már beigazolást nyert, hogy a nemzetvédelmi ligának nagy része volt a tervek előkészítésében. A hatóságok ma Paulescu egyetemi tanár lakásán házkutatást tartottak. Az eredményről ezideig még nem sikerült híreket kapnunk.

Az első szembesítés.)

Bucurestből jelentik: A fascista összeesküvés ügyében letartóztatott egyéneket Vacarestibe szállították, ahonnan naponta kihallgatásra vezetik elő őket. Ma történt meg az első szembesítés. Zelea Codreanu a kihallgatás és a szembesítés alkalmával ártatlan-ágát hangoztatta és kérte Alexandria Cantacuzino és Zoe Ranniceanu tanukénti kihallgatását.

Rosenthal merénylője is tagja volt az összeesküvőknek.

Bucurestből jelentik: Az Adeverul igazgatójának Rosenthalnak merénylőjét az éjszaka folyamán sikerült letartóztatni. A merénylőt Bacaloglunak hívják és testvéröccse Bacaloglu ezredesnek, a Nagyváradon megjelenő Cele Trei Crisuri szerkesztő tulajdonosának. Bacaloglu letartóztatása alkalmával elmondotta, hogy a merényletnél személyes bosszu vezette, mert az Adeverul közölte Brintzea levelét, aki megvádolta nővérét, hogy részes az összeesküvésben. Rosenthal állapotát súlyos, ma délután megoperálták, de beszélőképességét az operáció után sem nyerte vissza.

Bucurestből jelentik: Az Adeverul az összeesküvéssel kapcsolatban azt írja, hogy a nyomozás során újabb döntő jelentőségű adatok jutottak a hatóságok birtokába, úgy, hogy az ügyben újabb komplikációk várhatók. Az ügyészség megtette az intézkedést a fordulat súlyos kivizsgálására. Florescu igazságügyminiszter ma interviut adott az Adeverulnak, amelyben részletesen nyilatkozik az összeesküvés felfedezett részleteiről. Az igazságügyminiszter közli, hogy Bacaloglu letartóztatása alkalmával a nyomozó hatóságok

megtalálták a nemzetvédelmi liga sfilrozott táviratkülsőt.

Pontos megállapítás szerint a puccsot október 3-ra tervezték és a Lupta Adeverul igazgatóin kívül számos politikai és vezérférfiut

akarták öitenni láb alól. Az igazságügyminiszter hangsúlyozza, hogy a bűnösök — tekintet nélkül kilétükre — el fogják nyerni méltó büntetésüket.

Megállapították azt is, hogy miért halasztották el október 3-ikáról a puccs végrehajtását. Florescu szerint az összeesküvők hét napja teljes készenlétben állottak.

A parlament megnyitása.

(Elkészült a trónbeszéd.)

Bucurestből jelentik: Ma délután öt órakor Bratlanu Jonel miniszterelnök elnöklése alatt minisztertanácsot tartottak, amelyen előterjesztették a parlament megnyitásával kapcsolatos intézkedéseket. Felolvasták a parlament megnyitásán mondandó trónbeszéd szövegét, amely a parlament következő ülészsakán tárgyalás alá kerülő törvényjavaslatokról emlékeztik meg. Florescu igazságügyminiszter a fascista mozgalom ügyében folyó nyomozás eredményeit ismertette a minisztertanácsal. A minisztertanács felhatalmazta az igazságügyminisztert, hogy a mai nap folyamán ebben az ügyben hivatalos tájékoztató kommunikét adjon a sajtó számára. A minisztertanács befejezése után Bratlanu miniszterelnök és Duca külügyminiszter Cofrose-nihez utaztak, hogy Ferdinánd királynak bemutassák a trónbeszéd szövegét.

A pécskai templomszentelés.

(Szombaton délután kezdődik az ünnepség.)

(Saját tudósítónktól.) Holnap, szombaton és holnapután, vasárnap ünnepeli Pécska katonikus lakossága templomának restaurálását és a templom új harangjainak felszentelését. A Közlöny megírta már, hogy egy nagyobb hatalmas és egy kisebb harang felszentelése fog megtörténni, amelyeket azután a templom tornyába fognak felhuzatni. A templomot nemcsak teljesen restaurálták, hanem egészen új főoltárt építettek Tóth József és felesége pécskai lakosok áldozatkészségéből, akik 140.000 leies építési költséget fedezték. Szombaton délután a harangoknak a templom elé való szállítása és a ceremóniák megkezdése a program-pontok. Vasárnap délelőtt pedig a templomot és a harangokat szenteltik fel. Délután huzzák fel a harangokat a toronyba, és ezután huzhatja meg minden egyes hívő akár a nagy, akár a kis harangot. Az ünnepségekre Aradról is igen sokan fognak Pécskára költözni.

Földnélküli gazdák.

(Saját tudósítónktól.) Az Arad-gáji és ségái gazdák tömegesen vándoroltak be tegnap Aradra. Meghallgatásra méltó nagy panaszkodás volt; tavasz óta háromezer-hatszáz hold föld fekszik Arad mellett megmunkálatlanul, nem azért, mert nincs aki megmunkálja, hanem mert a bürokrácia lassúsága nem engedi, hogy a földéhes parasztok ásót, kapát vegyenek kezükbe és szántsák fel, véssek be a termésre váró kövér aradi földeket. Körülbelül két éve annak, hogy a kormány utasítására a város kényszerbérletbe adta a belhatárban lévő földeket a gáji és ségái földműveseknek. Négy holdat kapott egy-egy család és a körülbelül háromezerhatszáz holdnyi terület néhány száz családot tett boldoggá, mert a jó kövér föld fedezte szükségletüket, sőt eladásra kerülő felesleges termésük is volt.

Jött tavasszal a kisajátítási rendelet. Gájban és Ségában kidobolták, hogy a szántást nem kell megkezdeni, mert a kényszerbérletbe került földeket kisajátítja az állam. A földtől megfosztott emberek eleinte kétségbe voltak esve. Tudták is ők, hogy mi az a kisajátítás, mi az a kényszerbérlet. — Csak azt látták, elvesztették a boldogságot és megélhetést jelentő földet. Később megnyugodtak, mert hivatalosan tudomásukra adták, hogy a földet hamarosan víz-

(Közel négyezer hold bevétel nélküli terület Arad határában.)

szakapják, csak nyujtsák be az agrárbizottsághoz az igényjogosultak névsorát. Kik az igényjogosultak? Elsősorban a hadirokkantak, hadiözvegyek és árvák családtagjaikkal, azután akik kizárólag földműveléssel foglalkoznak.

De újabb aggodalomra adott okot a földrevárók között az, hogy megtudták, hogy a kisajátított földterületet két holdas parcellákra osztják. Négy holdból meg tudtak élni, néha feleslegük is maradt, de két hold egy öt-hat tagu család eltartására kevés, különösen akkor, ha mással mint földműveléssel nem szabad foglalkozni. De ebbe is beletörődtek. — Földolog az, hogy minél előbb földet kapjanak, amelybe ha már későn is, de az időjárás kedvez, elvethetik a tavaszi vetést. Benyújtották az igényjogosultak névsorát és várták türelmetlenül a föld kiosztást. Elmult a tavasz. A tavaszi vetésnek már vége. Egymásután jöttek be Aradra a küldöttségek, tömegesen szerkesztették a beadványokat, amelyben leírták siralmas helyzetüket, megemlítették a megmunkálatlan három ezerhatszáz holdat és sürgették a föld kiosztást. De az agrárbizottság nem találta jónak az igényjogosultak listáját, mert igazolatlan emberek is szerepeltek benne. Új listát állítottak össze, de az sem volt jó. A nyár is kárba veszett.

Már az őszi vége felé járunk és Arad mellett egy óriási terület, amelyet ha megművelnek három vármegyét ellehet a termésével látni, áll megmunkálatlanul és az izmos, dologhoz szokott karok, a kérges tenyerek sóvárogva várják és könyörögve kérik, hogy az ásót, a kapát, az ekeszarvát ismét a kezükbe vehessék, mert dolgozni akarnak maguknak és másokért, de nem engedik őket. (p. g.)

Felmentett bombamerénylő.

(A szabadkai törvényszék felmentette az Erzsébetvárosi Kör elleni bombamerénylet egy állítólagos tettesét.)

Szabadkáról jelentik: Az itteni törvényszék ma tárgyalta Balla Géza soffőr ügyét, aki több, mint másfél év óta vizsgálati fogságban van, mert azzal vádolják, hogy egyike volt az Erzsébetvárosi Körben elkövetett bombamerénylet tettesének és hogy felségárulást és kémkedést követett el. Ezeket azzal követte volna el, hogy Prónayval, Héjással és a magyar ébredők több vezérével összeköttetésben állott, akiknek titkokat árult el és egyben előkészítette a Sándor király elleni merényletet. Mindezekkel a bűnökkel egy Mészáros nevű szabadkai soffőr vádolta, aki 10 ezer koronával tartozott neki és aki a szabadkai rendőrség besugója volt. Balla követelte Mészárostól, hogy tartozását fizesse vissza, ez erre a legképtelenebb vádakkal illette Ballát, akit le is tartóztatott a szabadkai rendőrség. Ballát azután a rendőrségen addig ütötték, amíg magára vállalta azokat a

bűnöket, amelyekkel vádoltan most a törvényszék elé került. A mai tárgyaláson a mentőtanúk egész sora vonult fel, míg a vádló Mészáros nem is jelent meg, mert az egyik szerbiai katonai parancsnokság jelentése szerint a katonaságtól, ahova bevonult már egy fél évvel ezelőtt megszökött. Miután egyetlen vádat nem tudtak beigazolni, ezzel szemben pedig minden tanu Balla ártatlansága mellett vallott a bíróság elrendelte, hogy a megkínzott soffőrt más fél évi vizsgálati fogság után helyezték szabadlábra s egyben a vádak és következményeik alól felmentette.

Az angol kölcsön.

(Wickers angol bankár Bucuresztiben.)

Bucuresztiből jelentik: Az Argus jelentése szerint tegnap a fővárosba érkezett Wickers ismert angol bankár, akinek tudvalevőleg nagy érdekeltségei vannak a resicai műveknél. Wickers utazásának célja az, hogy harmincezer resicai részvényét az új kibocsátású resicai részvényekre becserelje. Személyesen kellett ebben az ügyben lejönnie, mert a kiesrelést végző bizottság egy ízben már megtagadta a részvények beváltását. A bankár idejövetele összefüggésben van a Wickers csoport azon tervével, amely szerint a bankház részt akar venni a vasutak elektrizálása és más nagyobb építkezések munkálataiban. A lap szerint valószínű, hogy Wickers illetékes körökkel tárgyalásba kezd a Romániának folyósítandó angol kölcsön ügyében is.

A nagy számok örültje.

(Ezt a kis humoros írást, amely jellemző a leromlott valutájú államok fantasztikus számjaira, egy berlini lapból besszük át.)

Idő: Mához egy évre.
Szín: Egy tébolyda, gyógyithatatlan elmebetegék osztálya.

A nagy számok örültje: Már szeptember 24-ike van és még mindig nem kapunk fizetésemet.

A fölényes bolond: Hány milliárdja volt eddig?

A nagy számok örültje: Hetes-százötven. Igaz, hogy nem értem, mire jó már az az ötven. Egy gombostűt sem vehetek rajta.

A fölényes bolond: Ne busuljon, kolléga ur! Majd ha a kormány megkapja a külföldi kölcsönt, mi is megkapjuk az egybilliárdos emelést.

A nagy számok örültje: Mire megkapjuk, a billiárd is elveszti az értékét. Nem is egy, nem is két billiárd, ma már legalább is öt kugligolyó az életstandard.

A fölényes bolond: Maga tulajágosan nagy pesszimista. Pedig

még előtte van az élet. Hány éves most a kolléga ur?

A nagy számok örültje: Ötven hatmillió, de októberben megint emelkedni fogok. Sajnos, a kosztal nem vagyok megelégedve. — Tegnap délben 798.000 töltött káposzta volt az adag, holott a legutolsó zürichi esés óta legalább is ötször annyit kéne kapnunk.

A fölényes bolond: Nem kell elkieseredni. Mindenütt baj van. Hallotta már, hogy Yokohamában a tegnapi földrengés 3 milliárd embernek oltotta ki az életét?

A nagy számok örültje: Na hallja, ez nem is olyan sok a mai viszonyok között. A tavalyi földrengés aránylag sokkal több embernek vette el az életét.

A fölényes bolond: Legalább is tízszer annyinak számít az a 300 ezer ember, hiszen a Siemens-Shukentet is 78 trillióval jegyezték az utótőzsdén.

A nagy számok örültje: Maga állat. Mit hozakodik elő folyton azzal a ronda papirossal. Ha még egyszer felemlegeti, kiütöm mind a 32.000 fogát.

A fölényes bolond: Pardon, csak 28.000. A bölcsességfogaim még nem nőttek ki.

A nagy számok örültje: Más-különbén hogy érzi magát a kolléga ur?

A fölényes bolond: Köszönöm, most már jól vagyok. Az éréte sem alig haladja meg percenként a félmilliárdot és lélekzetvételem is rendes. A köpetemben 0.0000006 tüdővészbacillust talált a tözsdebizottság.

A nagy számok örültje: Hiszen akkor ön sokkal jobban áll, mint a márka!

A fölényes bolond: Meghiszem azt. Holnap lesz a napja, hogy a bacillusaimat beteszem a kosztba.

A nagy számok örültje: Nem érdemes. 75 százalék a koszt. — Okosabban teszi, ha háziilag tenyészti őket.

A fölényes bolond (minden átmenet nélkül): Vettem tegnap egy új foltot a nadrágomra. Na, mit gondol, mennyibe került?

A nagy számok örültje (mint a ki keveset mond): Kilenszázbillióba

A fölényes bolond: Nyolcszázötvenért vettem. Ma már egy trillióért sem adná a kereskedő.

A nagy számok örültje: Nem is evett az kefért. Kolléga urnak nincs egy cigarettája?

A fölényes bolond: Én csak szivarozni szoktam. Erről is le kell szokni, nagyon megdrágult a Zeppelin.

A nagy számok örültje: Én kis igényű ember vagyok. Én vízvezetéki csövekbe töltöm a dohányt.

A fölényes bolond: Az nem ér semmit. Vagy dohányozik az ember, vagy nem dohányozik. Maga nem él elég nagy lábbon vagyoni viszonyaihoz képest.

A nagy számok örültje: 42 ezres cipőt viselek.

Fölényes bolond: Magának pis kőta lábai vannak.

A nagy számok örültje: Oh nem, csak arányosak a testem mágasságához viszonyítva. Ismét nőttem 10 kilométert.

A fölényes bolond: Én már tul nőttem a Quadalajirit. Kolléga ur én mellettem még a Popocatepetlig sem ér.

V. MISSIR Fil & Comp S. A.
Bul. Reu. Maria
Arad legolcsóbb bevásárlási forrása!

MINDEN SZINBEN:
140 szél. gyapju velour Lei 498.—
75 cmtr. szél. Diftin Lei 275.—
Serein Marocain Lei 250.—
Creppe Georgeite Lei 247.—

NAGY VÁLASZTÉKBAN:
Dupla bareket Lei 49.—
Dupla molton Lei 59.—
100 cmtr. széles vászon Lei 35.—
Mosott schifon Lei 32.—

Milliók családok

a C. F. R. temesvári igazgatóságánál.

(Súlyos visszaélések az árlejtések körül. — Hamisított és megsemmisített árajánlatok.)

(Saját tudósítónktól.) Alig két hete, hogy a CFR. temesvári vasúti műhelyében ekövetett nagyobb szabású rézlopás tetteseit beszélgetőit az ügyészség fogházába és máris újabb, szenzációs visszaélések sorozatáról rántjuk le a leplet, melyet a CFR. temesvári igazgatóságánál követtek el.

Köz tudomású dolog, hogy a vasúti igazgatóság területén az összes szükséges cikkek beszerzése, repceolajtól kezdve vásznon és író gépszallagon át egészen az itatóspapirosig az igazgatóság kebelében működő beszerzési osztályon keresztül történik. Ha valamely anyagra szükség van, az illető osztály értesíti a beszerzési osztályt, ez előírások, nyitott blankettákat küld néhány cégnek s a blankettán feltüntetett a szükséges cikkek nevét. A kereskedő ekkor beírja az árát, aláírja és leragasztva beküldi a CFR. beszerzési osztályához. Itt egy kezelő gyűjti, amíg az összes árajánlatok beérkeznek, majd átadja a beszerzési osztály vezetőjének, Neucu Vasíliának, aki az érdekeltektől egy megbízottjával és az igazgatóság egy ki küldöttjével felbontja a beérkezett árajánlatokat. Ez a bizottság dönt a szállítási kiadása iránt. Legutóbbnyire a legolcsóbb cég kapja a szállítást, de megtörtént, hogy drágább ajánlatot is fogadnak el, ha a körülmények úgy kívánják.

A pályázatok körül már évek óta súlyos visszaélések történnek, amelyek az államvasutnak milliók károkat okoztak.

Tudomásunk van ugyanis ar-

ról, hogy a bizottság elé hamis árajánlatok kerültek, olyan cégek nevében, melyek a valóságban nem is adtak be árajánlatokat és megsemmisítettek a tényleg beérkezett árajánlatokat s ezek helyett a pályázó cég nevében egy másik, sokkal magasabb árakat feltüntető árajánlatot készítettek.

Az így elkészített árajánlatokban az egyes cikkek árai a rendes áraknál sokkal magasabban voltak feltüntetve, hogy az elfogadandó árajánlatokban is a rendest jóval túlhaladó árak szerepelhessenek.

A tényleges és feltüntetett ár közötti különbséget a család tisztviselő saját céljaira fordította.

Igy a CFR. temesvári igazgatóságánál a Hiller és társa temesvári nyomdának egy ajánlata is került felbontásra, dacára, hogy a nyomdával soha ilyen árajánlatot nem adott be a CFR.-hez, már annál is kevesebbé, mert az abban feltüntetett cikkekkel nem is rendelkezik.

— Ebben a hamis ajánlatban a Hiller-cég 15 doboz írógép papirosra és 15 doboz vegyi papirosra, valamint írógépszallagokra tett ajánlatot horribilis árak mellett. Az írógép szállag a hamis árajánlatban 100 lelet van feltüntetve, holott tényleges ára: 42 lei volt.

A Gerő és társa cég sohasem adott be ajánlatot, ennek dacára ez is ott szerepelt a bizottság előtt még pedig olyan árakkal, amelyek a rendes áraknál 100 százaléknál magasabbak.

A Gerő testvérek cég tényleg adott be árajánlatot, a tényleges

A nagy számok örültje: Nem baj. A gyermekeink már nagyobbak lesznek. Minékiünk már egy sincs sok hátra.

A fölényes bolond: Négy-öt ezer év, vagy talán még annál is kevesebb. Fő a helyes gyógykezelés és 70—80 órai séta naponta Európában. Kolléga ur hol sétált ma délután?

A nagy számok örültje: Genfben voltam. Ott szoktam beszerezni az apró kölcsönöket.

A fölényes bolond: Én Uruguayba tettem egy rövid kirándulást, de mondhatom, hogy nagyon elfáradtam.

A nagy számok örültje: Miért nem ment Ázsián keresztül, arra sokkal közelebb.

A fölényes bolond: Ejnye, ha tudtam volna... Na majd holnap a Csendes-Océánon teszek egy kis vitorlás-kirándulást.

A nagy számok örültje: Szandolinon nem olyan veszedelmes. Ajánlom, hogy az Atlanti-Océán felé ne menjen, mert tegnap meg-

szomjaztam egy kicsit és kiittam az egészet.

A fölényes bolond: Hány óra kolléga ur?

A nagy számok örültje (egy foronyórát huz ki a mellényzsebéből): Háromnegyed ötven. Mehetünk aludni. Tegnap éjjel aludtam egy félszázadot. Az orvosom 20 kiló veronált rendelt naponta, 40-szer egy vakolókanállal.

A fölényes bolond: A háziorvos sa egy szélhámós homeopata. Besemer-körtét etet a hasfájós betegekkel. Nekem már 5 hektoliter morfiomot spriccelt be a doktorom. Na de Isten vele, már hozza is a vizipuskát.

A nagy számok örültje (magában): Ez a krocki, ma még egészen jó papír, de fogadni mernék, hogy holnap már két nulla fog előtte állni.

Krockiró (a szomszédos cellából átszó): Majd megbolondultam, hogy jobbat írjak azért pár rongyos millióért.

ajánlat helyett azonban másik árajánlat feküdt a bizottság előtt, a melyben az eredeti árak helyett sokkal magasabb tételek szerepeltek.

Tudomásunk szerint az igazgatóság a repceolajat valami Nagy Kálmán nevű Helvet-utcai ügynök től szerezte be. Ez 9230 klg. repceolajat szállított a CFR.-nek 332 ezer 280 lei értékben, amikor a repceolaj a szállítás idejében különként 26 leibe került.

Érdekes, hogy az erre a szállításra vonatkozó iratok és 34 számla — elveszett. De elveszték azok az iratok is, amelyek az 1922-ben beszerzett vásznonra vonatkoznak.

Ugy tudjuk, hogy 1922-ben a Luca P. Niculescu cég szállított vásznat. Egy ízben 7150 métert 35 lejes árában, egyszer pedig 150 métert 38 leiert. A szóban forgó összeg 255.950 lei. Értesülésünk szerint akkor 18—20 lei volt a le szállított vászon ára.

Egyelőre ezeket az adatokat bocsátjuk az illetékes hatóság rendelkezésére s megvagyunk róla győződve, hogy egy erélyes azonnali vizsgálat a visszaélések hosszú láncolatát fogja kideríteni.

Bugél Jenő.

Szerencsejáték az utcán.

(Ahol „senkisémet veszthet.”)

(Saját tudósítónktól.) Ciupuliga Mózes nagyhalmágyi gazda ma délelőtt bejött az aradi hetivásárra, magának csizmát, feleségének cipőt vásárolni. Mielőtt elindult, megtömté tárcáját ropogós bankókkal és beletette egy zacskóba, amelyet oda kötött kabátgombjához. Elkészülve így minden eshetőségre, tárcáját teljes biztonságba tudva, nyugodtan indult el Aradra. A bevásárlás előtt szét akart egy kicsit nézni és a főtúton sétálva nyugodtan gusztálta a kirakatokat. A Minorita templom előtt nagy csődület látott és a járdán szanaszét vegyes színű cédulák heverték. A tömeg közepéből mély basszus hang kiáltott szét:

— Senkisémet veszthet.

A nagyhalmágyi gazda erre már kíváncsi volt. Kíváncsisága még magasabb fokra hágott, amikor megtudta, hogy ott nyerni is lehet. Megtapogatta bukszáját. Spárgára kötve ott volt a kabátja zsebében. „Már én is megpróbálom” gondolta magában a gazda és az embertömeg közé keveredett. Nem kis munka volt, amíg oda tudott átkelni, ahol azokat a szines cédulákat adják. Kért egyet belőlük. Mikor megkapta, spárgára kötött bukszája után nyúlt, hogy kifizesse a két leit, de éreztető rémületére csak a spárgát fogta meg, amely ketté volt vágva és az alsó fele a tárcával együtt hiányzott. Nagyon mérges lett a nagyhalmágyi gazda és mindjárt nyakon csapta a mellette álldogáló, bámuló fiatalembert. Aki csak nehezen tudta megértetni, hogy nem ő lopja el a gazda pénzét. Mózes gazda keservesen káromkodva ment fel a rendőrségre panaszt tenni a tolvaj ellen, meg a cédulaárusítók ellen, akik azt kiabálják, hogy:

— Senkisémet veszthet!

Sport.

Új footballbírák.

(A temesvári bírótestület határozatai.)

A temesvári bírák testületének vizsgáztató bizottsága a legutóbb elméleti és gyakorlati vizsgát tartott, melynek eredményeképpen bírókká minősítette Illés Istvánt (Kinizsi), Ramsch Ármán (Inter Resita), Simon Ferencet (Kinizsi), Löbl Zsigmondot (TMTE), Kovács Sándort (egyleten kívül) és egy vizsgára jelentkezőt a bizottság újbóli gyakorlati vizsga le tételére utasított.

A fegyelmi tanács és a vizsgáztató bizottság hosszasan vitakozott azon, vajon alkalmazkodják-e a Comitetul Central azon döntéséhez, melyszerint a fokozatok megfordította és a legjobb minősítést az I. fokozat megjelölésével állapította meg. A bizottság végre abban állapodott meg, hogy az internacionalis szokás és gyakorlat szerint megtartja a III—II. és I. fokozat megjelöléseket, egyben elhatározta, hogy ilyen értelemben javaslattal él a Comitetul Centralhoz, valamint az ország összes bírótestületeihez.

Ennek a határozatnak megfelelően a bírói karban a következő előléptetések, illetve minősítések eszközöltettek:

III. fokozat: Szédincsek János (Kinizsi). II. fokozat: Dr. Haas Erich (egyl. kívül), Grósz Dezső (Kadima), Kovács László (Sparta), Schusztar Ottó (Kinizsi), Tulbure György (Unirea). I. fokozat: Iritz Rezső (Caransebes), Jenzer Rezső (Kinizsi), Kasper István (Kinizsi), Kovács Sándor (Kinizsi), Révész Vilmos (egyl. kívül), Trinkisz Rezső (TAC), Kellner Jakab (TMTE), Meixler Lajos (TMTE), Danciu Traian (Unirea), Kardos Pál (Kinizsi).

A bírótestület dr. Kovács Ödön volt elnököt érdemei elismeréséül éppen az örökös tiszteletbeli bírói címmel tüntette ki.

Az új bíró-tanfolyam megtartását csak január közepén kezdik meg, úgy hogy mire a tavaszi szezon kezdetét veszi, akkorára a tanfolyamot végzett hallgatók gyakorlatilag is kiképezhetők magukat. Az egységes bíráskodás megállapítása végett a testület a téli szünet alatt vitaestélyeket rendez, hogy teoretice is kiképezze a bírói kart.

Fogalkozott a tanács a fegyelmi esetekkel s a következő ítéleteket hozta: Keller I. fokozat bíró megint, mert engedély nélkül mérkőzést vezetett Módoson. Kurzer I. fokozat bíró 1923 dec. 31-ig felfüggesztve és 1924 szept. 1-ig az előléptetésről mellőzi, mert dacára annak, hogy tudomása volt arról, miszerint Módoson mérkőzést nem szabad vezetni, — a bírói daczára vezetett, azonkívül sérteleg nyilatkozott az egész testület

rői. *Stoffel Gy.* bírót polgári ügyeknek elintézéséig felfüggeszti. — *Falb gy.* bírót a pályán való erélytelen magatartása miatt 1923 aug. 19-ókt. 19-ig felfüggeszti. — *Schusztér István gy.* bírót az alkerület előtt tanúsított erélytelen magatartása miatt megint. — *Schatz gy.* bírót, mert október 7-én nem jelent meg az *Unirea B-TMTE B* mérkőzést levezetni s azt le sem mondta — két hétre felfüggeszti. — *Révész Dezső gy.* bírót felfüggeszti s felszólítja, hogy a legközelebbi tanácsülésen jelenjék meg.

A tanács tudomására adja az összes bírónak, hogy akik az utolsó hat hónap alatt mérkőzést nem vezettek, azok a bírák jegyzékéből töröltetnek. Ujbóli aktivitás iránti szándékukat jelentsék be a testület titkárságánál. A tanács felszólítja a testület kötelekékébe tartozó összes bírót, hogy minden csütörtök este 8 órakor jelenjenek meg a kerület hivatalos helyiségében „Renaissance” étterem. Akik távolmaradásukat, kefélt és nyomtatékos indokkal igazolni nem tudják, azok ellen megindul a fegyelmi eljárás.

A bíró-tanács okulva a legutóbbi mérkőzések tapasztalatain, utasítja az egy pályán mérkőzést levezető bírót, hogy egymás mérkőzéseiket ellenőrizzék, tapasztalataikat kötelesek a legközelebbi ülésen közölni.

A testület elhatározta egyöntetű dress beszerzését és pedig magas nyakú fehér ing, gombkapcsos lással, a mellén az ország címere.

— *Gloria-CFR-AMTE.* bajnoki mérkőzés f. hó 14-én, vasárnap d. u. 4 órai kezdettel a *Gloria-CFR*-pályán főzőleg old-bovs atletikai verseny; d. e. 8 órakor az ifj. és II. csapatok játszanak.

Szüret Aradhegyalján.

(Megkezdődött a horvásár.)

(Saját tudósítónktól.) Aradhegyaljának hegyközsége elhatározta, hogy hivatalosan október nyolcadikával lehet a szüretet megkezdni. De sokan voltak, akik hatósági engedéllyel már október elsején megkezdtek a szüretelést. Ezek jól jártak, mert kellemes és szép időben véghezvették el munkájukat. A szállóhírtokosok zöme azonban nyolcadikán kezdett szüretelni és ezek esőben-sárban fogtak munkához. Ez valóban nagyon hátrányos, bár azt tartja a szüretelők közmondása, hogy ez jobb, mert ha eső esik a szüret alatt, akkor több lesz a bor. A munkásárakat napi 15—25 leiben állapították meg, amit az első napon még elfogadtak a napszámok, de a második napon már 5—5 lejjel felemeltek. A szállótulajdonosok egy része erre más vidékről hozatott olyan munkásokat, akik respektálták a megállapított napszámokat. A must cukortartalma 22—25 fok. Az árak kedvezően alakulnak, mert fordultak elő már nagyban kötések 8, sőt 8.50 leies áron is az első kiforrás után való átvételre. Az úgynevezett parasztorokért átlagosan 6 lejt fizetnek. A régi király-

ságban állítólag gyenge a bortermés és ennek tulajdonítható, hogy Paulison két régi királyságheli bortereskedő a Cooperative utján 3000 hektoliter mustot vásárolt. Ebben az évben a bor minősége jobb, a mennyisége több lesz, mint az előző években, ami megelégedést kelthet a szállótulajdonosokban.

A vagonfosztogatók.

(Ujabb letartóztatások. — Házkutatások alkalmával nagymennyiségű árut találtak.)

(Saját tudósítónktól.) A Közlöny mai számában részletesen beszámolt az aradi államrendőrség eddigi nyomozásáról, a nagyszabású vagonfosztogatások ügyében. A letartóztatott embereket ma délelőtt átkísérték az ügyészség fogházába és a délután folyamán még letartóztatták Macsek Annát, Macsek Jullannát, Szelejan Severt, Kovács Irént, akik szintén a vagonfosztogató tagjai voltak. A rendőrség megtudta, hogy a banda két vezére Gavrilek Ferenc és Orosz János a határ felé szöktek. Azonnal értesítették telefonon az összes határrendőrségeket, megadva a személyleírásukat, hogy tartóztassák le a két bandavezért. Ujabb házkutatások alkalmával még nagymennyiségű árut találtak és valószínű, hogy a közeli napokban még szenzációs letartóztatások történnek. A CFR. kerületi igazgatóságának panaszfelvételi irodájában még nem állították össze a vagonfosztogatások által négy év óta okozott károkat. de szakvélemények szerint a károk felülmúlják a négy millió lejt. A rendőrség a legnagyobb apparátussal folytatja a nyomozást a banda többi tagjainak kézrekerítésére.

Titokzatos támadás.

(Kifosztott súlyos sebesültet találtak az ujaradi hídnál.)

Tegnap éjszaka 11 óra után az ujaradi hid mellett egy vérbefagyott emberi testre akadtak a járőrök. Azonnal figyelmeztették a közelben posztoló rendőrt, aki telefonon a helyszínre hívta a mentőket. Az eszméletlen vérző sebekkel borított embert a mentők be szállították az aradi közpórházba, ahol azonnal gondozás alá vették. De az orvosok leggondosabb munkájának sem sikerült eddig eszméletre téríteni. A szerencsétlen ember arcán és mellén szenvedett súlyos sérüléseket. Az aradi államrendőrség megbízottja kikutatatta az eszméletlen ember zsebeit, de semmiféle írást nem találtak nála. Összes zsebei kivoltak ürítve, ezért személyazonosságát nem sikerült megállapítani.

Valószínűnek tartják, hogy a rendkívül súlyos sérüléseket szenvedett ember rablótámadás áldozata. A sérülések tompa tárgytól való ütéstől származnak. Különösen az arcán lévő sérülések életveszélyesek. A rablás büntényét valószínűvé teszi az is, hogy zsebei teljesen ki voltak ürítve. A rejtélyes ügyben a rendőrség megindította a legszélesebb körű nyomozást.

Siker vagy bukás? (Ellentétes kritikák a Vörös Malomról.)

(Budapesti tudósítónktól.) A budapesti színházi élet legfrissebb eseménye *Molnár Ferenc* új darabja: a *Vörös malom*. Az utóbbi esztendőben talán alig volt premier, a mely olyan nagy érdeklődést váltott volna ki a közönségből, mint ez a fantasztikus színjáték, amelylyel a sajtó már hetek óta foglalkozik. A várvavárt darab bemutatója tegnap volt és a sajtó egy része melegen fogadta, a másik levágta. Jellemző a budapesti sajtóviszonyokra, hogy az újságok pártállás szerint bírálják meg a zsidó *Molnár Ferenc*-et. A kurzussajtó legszélesebb organumai kíméletlenül durva hangon törnek pálcát a már szépet alkotni nem tudó író felett. A mérsékeltbbek nívósan bár, de lerántják *Molnár*-t és a sorok között ott látható a tendencia. A liberális sajtó komolyan foglalkozik a *Vörös malommal* és a legnevesebb kritikusok hosszú értekezéseket írnak a darabról. Általában megállapítható, hogy az egyoldalú elleneszenves fogadtatással szemben ugyanolyan mérvű a meleg fogadtatás is. A bemutató külsőségeihez tartozik annak megemlézése, hogy a premieren a főváros előkelősége volt jelen s hogy negyedmillió koronás külön jutalmat sem sajnáltak egy-egy páholyért. Nem ércéketlen följegyezni, hogy amíg a főpróbán az Unióval kapcsolatot tartó fodrásznők, manikűröző kisaszonyok, főleg pedig a divattermek és kalapszalonok teljes számban voltak képviselve, addig akadt olyan budapesti lap, amelynek sem a főpróba, sem a bemutatóra jegy nem jutott. Ez az újság: „A Nép” meg is írta, hogy ezért kénytelen eltekinteni a *vörös malom* kritikájától. Hogy a közönségnek az a része is tájékozódik a pesti hangulatról, amelynek nem áll módjában végignézni a Magyar Színház előadását, leközlünk a budapesti lapokból három ellenséges és ugyanannyi méltató kritikát.

Szózat: (Farkas Zoltán.) *Molnár Ferenc* hanyatlásának ezzel a darabjával meglehetősen példáját adta. A lelkiében eddig sem túlságosan erős, de kezdetben legalább mestere volt a technikának, a színpad fogásainak. Megvolt ugyan már akkor is a hajlandóság benne a túlkombinálásra, de még is mértéket tudott tartani. Ez a darab azonban nem egyéb, egymást lerontó, üres színpadi fogások fárasztó halmozásánál, amelyhez a forrást részben eddigi darabjának ötletei, de bizony más írókéi is bőségesen szolgáltatnak. Büvészkedés az egész, de annak is kapkodó ideges és beiszög nagyon, de nagyon bizonytalan.

Ami végső eredményben megmarad a darabból, mint újság, az nem több egy ügyes operettötletnél, mert a *vörös malom* elgondolása és szcenikai felépítése távol van attól, hogy a darabból akár miképpen szimbolikus értelem alakulhasson ki, operettötlet, melyet a Magyar Színház jobb sorsra érdemes színészei tömördek tartalmatlan hókusz-pókusz, haszontalan felesleges, vagy hörgő vergődések között zene és ének nélkül szolgálnak fel a megriadt szemlélőnek.

Magyarság: Olyan *Molnár* darabja, mint egy zavart agyvelő lázálma: dadogó megisméltése az ötleteknek, színtelen halmozása a

csináltságnak és az izzadtságos ki gondolásnak, rémitően üres és aggodalmasan fárasztó, lesújtóan gyatra összevisszasága az újságot hajszó és a közhelyek között ingova ide-odabotorkáló unalomnak. Egy jó embert akart megmontani és nem tudja megmutatni, milylen az igazi jó ember, mert nincsen szíve hozzá, hogy megtegye, és nincsen szeme hozzá, hogy meglássa. Majd a kritika tovább során a következőket állapítja meg a bíráló: Azok a szárnyak azonban már az Égi és földi szerelemben is csak ragasztott szárnyak voltak: aztán meg nehézzé annak repülni, aki közben egyre csak arra gondol, hogy mit lehet ezen keresni. Befelező sorai így hangzanak: Esztendeje, az Égi és földi szerelem után ezt írta: Akik a drámát keresték, csalódtak, akik viszont nem vártak semmit, azt tökéletesen megkapták. Most azok is csalódtak, akik semmit sem vártak: azt láthatták, miként omlott össze minden hit és bizalom *Molnár Ferenc* tehetsége és jövőd pályája iránt.

Nemzeti Újság: (Kállay Miklós.) *Molnár Ferenc* újabb keletű, kétségkívül irodalmi szándéku és letagadhatatlanul magasabb célú törekvései a túlkomplicitáson szenvednek hajótörést. *Molnár Ferenc* sok legyet akar ütni egy csapásra és nagy buzgalomban tudolgozza magát. Ugy érzem, hogy legutóbbi felsikernek az Égi és földi szerelemmel és mostani balsikerének a *Vörös malommal* ugyanaz az oka. *Molnár* irodalmi és szenzációs is akar lenni egyszerre, szublimis művész, aki egyben ordító szinorgiával képes el a jámbor nyárspolgárt, mély bölcs, aki gondolatait színes szappanbuborékokká fújja és az emberi lét és végcél, a jó és rossz súlyos problémáit úgy akarja dobálni, mint tarka konfettit valami mámoros Karneválon. Ezt a sok díszparát elemet nem lehet harmonizálni hangolni. A színpadi gépezet éppen úgy megbomlik, mint a darab ármányos polgár és végül hantó, kellemetlen kaosszá zavarodik, amely magát a darabot örli pozdorjává.

Világ: (Relle Pál.) A *vörös malom* fordulatot, vagy legalább is új étape-t jelent *Molnár Ferenc* írói életében. Ha színház, legyen színház! — harsogja bátran, sokszor kihívó szelánitással ez a dráma, mely igyekszik minden színpadi korlátot ledönteni maga körül és pedig nemcsak a színpad három falát, hanem a láthatatlan negyediket is, melyet az illúziókeltes dogmája, a szent és sérthetetlen tradícióba merevített színházi oligarchia emelt a színpad és a nézőtér közé. *Molnár Ferenc* most megszállja a színház minden területét, a színpad mindhárom dimenzióját, letéri a rivaldát, lemegy a zenekarba, a közönség közé: birtokába veszi az egész színházat. Színházat játszik a színházzal, a színházi fogalom minden koeficiensével, tehát nemcsak a színésszel, hanem a diszlettel, a színnel, hanggal, fénnel a közönséggel, önmagával is és természetesen a mondanivalói formájával éppugy, mint a formamondanivalójával. Nem *Molnár* a primipilus ebben a törekvésben, de mindenestre ő az első színpadi, sőt színpadtechnikai indokolója, kényes

kockázatvállalásával pedig mindenestre az első, aki ennek az új megfűsületlen törekvésnek és egyelőre rosszul öltözködő színházi világnézetnek szabószámát és irodalmi szalonképességet szerezhethet.

A vörös malom nem cselekménydráma, legalább is nem a szó mai szinpad-ökonómiai értelmében, amit külsőleg a fölvonásokra, illetve képekre adagolás szokott méreteinek földalása hang sulyoz. Az egész darab lényegében egyetlen szcenizozott gondolat, huszonhat strófiába szedett drámai körülmény. Minden jelenet, minden mozzanat ezt a gondolatot illusztrálja, ennek a gondolatnak szinpad-i reflexe és ezért a gondolatért szokken olyan crescendo, mely talán túlnő a szinpad-i hangszerelés lehetőségein. Egyébként a vörös malom-ban a cselekménytelenség megállapítása is csak a régi, drámai fölépítés sématiszmusával áll fenn. Ebben a kavargó játékban több a cselekmény, mint amennyit a szinpad elbírt, illetve amennyit a régi szinpad bír el. És Molnár Ferenc éppen ezt a problémát oldotta meg, amikor új, csaknem határtalan operációs területet teremtett égő fantáziájának a kiszabott deszkákon.

Az Ujság: Molnár Ferenc új darabja ezerféle érzést válthat ki a közönségből. Az ember odalehet a csodálkozástól, bámulatba ejtheti minden rendkívüli kitalálása, elszédítheti az ötletessége, a gondolatok gazsága, összehozzonghat a sok földalmas realitáson, kacaghat, hogy könyve is kicsordul, mulathat, sirhat, izgulhat kedve szerint és repülhet a fantázia szárnyain három órán át a perctől kezdve, amikor teljesen átengedi magát a kitűnő szerző minden szeszélyének. És egy feledhetetlen színházi est emlékével távozhat, a szerző mindent megtett a világon, hogy egész uiszzerűen és szokatlannul, boszorkánvos ügyességgel és ultramodern technikával bizonyítsa be az emberi jószág diadalát a poklok minden tüze felett.

Pesti Napló: (Kárpáti Aurél.) Az író, aki ma minden európai drámaíró között tagadhatatlanul a legjobban érti és érti a szinpad lényegét, a ráépülő dráma sajátos megkötöttségét, szétszakította a keretet. Vakmerő lendülettel tette túl magát azon, ami eddig a rivalda mögött folvó játékot elválasztotta a nézőktől s olyan külön, zárt világgá formálta, amely a maga benső törvényszerűségeihez igazodik. A kísérlet mindenestre merész és érdekes. Hogy sikerült-e? Azt hiszem, olyan kiváló és értékes íróval szemben mint Molnár Ferenc, az ösztinteség kötelező. Így — érzésem után indulva — inkább tagadó, mint igenlő választ kell adnom a kérdésre. Mégis ha nézem a világsiker csucsán álló írókat, aki eldobja magát az olcsó siker minden eddigi bevált eszközéért, hogy új lehetőségekre törjön, tiszteltetlennel és megbecsüléssel kell adóznom azért a hősiességért, amely a védekezésben is jele a nagyságnak.

Hogv áll a len?

Okt. 12-én 100 leiert adtak

Zürichben 2.75-50 frankot
 Parisban 7.60 frankot
 Budapesten 9500-10800 kor.-t

HIREK.

Azok a kedves franciák...

Ezek a kedves franciák mindig meglepik valami újjal és érdekes-sel a világot. Legyen az irodalom, művészet, tudomány, politika, vagy más, fő a meglepetés. Ezuttal a költészet van a soron. Egy francia orvos a *Revue Mondiale*-ban hosszú és alapos cikket ír arról, hogy Homéros, a klasszikus ókori költő foglalkozására nézve tulajdonképpen katonarvos volt. Ezt az állítását a tudós orvos alátámasztja az *Illász*ból és *Odysseá*ból vett idézetekkel is. Szerintje a költő tényleg résztvett a harcokban, sőt kezelt is katonákat, meg aztán végignézte haláltusájukat. Aztán a sok bonctani és más orvosi szakkifejezés, amiket olyan pontosan mégir, nem azt bizonyítja-e, hogy a költő közönséges tábori felcser volt.

Homéros francia kollegája anynyi sok ezer év után most alaposan megmondta a véleményét. *Lerántotta a leplet az öreg ókori stréberről, akiért egyébként hét város is versengett. Semmi kétség most már aziránt, hogy Homérosnak csak mellékfoglalkozása volt a költészet, főfoglalkozása abból állt, hogy ricinus olajjal és könnyű bakancsokkal gyógyította a maródi görög katonákat, meg a frontra küldte a szimuláns spártaiakat, azután néha elnézett Krétába is sorozni ujoncokat és csengő drachmákért katonaszabaditással is foglalkozott.*

Amilyen kedvesek a franciák, még képesek kisütni, hogy Mózes tulajdonképpen marhakereskedő volt és csak a konkurenciától való féltelmében tiltotta el a zsidóknak a disznóhus evését.

Az is napvilágra kerül még, hogy Aesopus, a nagy ókori mesemondó tulajdonképpen állatorvos volt, mert ha nem ez lett volna, ugy hogyan tudta volna olyan színesen leírni az állatok világát.

Már senki sem lepődik meg azon, ha valamilyen francia folvóiratban arról olvas névös cikket, hogy Dante a kéményseprés feketé mesteriségét üzte, mert csak az ilyen fekete ember írhatja le olyan megrázó erővel a pokol sötét borzalmait.

Egész bátran meg lehetne írni a francia orvos okoskodása alapján, hogy Kolombusz Kristóf lojús exportőr volt, Julius Cézár aki az első 365 napos naptárt készítette, amolyan falusi kalendarhumcsináló volt, Mollière, Diderais, Rabelot, Voltaire, Göthe, Schiller, Snakespeare, Jókai kora újuságuktól késső öregségükig a legkülönbözőbb foglalkozásokat üzték, mert más-képpen hogyan tudtak volna anyiféle emberről írni és így tovább, minden nagy tudós, író, művész, politikus, feltédező, vallásalapító egészen más hivatást töltött be, mint amilyenről általában tudunk.

Nem kedvesek ezek a franciák? (k. s.)

— Uj vasungazgató. Az arad-temesvári vasutigazgatóság élére Vuia Sándor vezérfelügyelőt nevezték ki, Pop vasutigazgató továbbra is helyén marad, de rangban a vezérfelügyelő alatt áll. Vuia Sándor azelőtt a timisoarai vasutigazgatóság-nak volt vezetője és töle a Bánát közönsége a viszonyok javulását várja.

Elutasítanak a franciák minden német közeledést.

(Birosemann fel akarja oszlatni a birodalmi gyűlést.)

Berlinből táviratozzák: Dego-utte parancsnokló francia tábornok a ruhr-vidéki német nagyiparosokkal folytatott tárgyalásain több feltételt állított föl. Ezek szerint minden hátralékos szénadót meg kell fizetni a beszoigáltatandó előleget a francia bányabizottság fogja megállapítani. A lefoglalt készletek a franciák birtokában maradnak és ezek elszállításáról maguk a bányák gondoskodnak. Minden bányája jóvátételképpen még meghatározandó százalékban szentet szállít. A lefoglalás és az elkobzás akkor vesztí érvényét, ha majd Németország vállalja a megszállási költségek visszatérítését.

Washingtonból jelentik: Coolidge az Unio elnöke ma kifallgatáson fogadta Cuno volt német kancellárt, a Hamburg-Amerika Line vezérigazgatóját, aki kijelentette, hogy végleg visszavonul a politikától.

Rómából táviratozzák: Az olasz Kormány a Ruhr-kérdésben bekövetkezett újabb fejleményeket aggodalommal nézi, mert attól tart, hogy a franciák és a németek meg-

egyezőse esetén könnyen francia-német ipari hegemonia alakulhatna ki Európában.

Berlinből táviratozzák: Stresemann birodalmi kancellár ma fogadta a sajtó képviselőit és közölte velük, hogy a birodalmi gyűlés ülésének befejezése előtt újból összekötötetésbe lépett Ebert birodalmi elnökkel, aki ismételte hogy ha a birodalmi gyűlés szombat estig a felhatalmazási törvényjavaslatot nem fogadja el, akkor minden teketória nélkül fel kell oszlatni. Ha pedig elfogadja, akkor elntézés végett azonnal előterjeszti a munkatörvényt a nyolc óras munkanap vitás kérdésével együtt. Ha azonban a felhatalmazási törvényt leszavazzák, akkor a birodalmi kancellárnak szabad keze lesz mindenben, amit a pillanat megkövetel.

Berlinből táviratozzák: Minden adót visszamenőleg szeptember elsejétől valorizáltan vetnek ki. Az új valuta behozatalát olyanképen fogják siettetni, hogy a legrövidebb idő alatt megteremtik az ugynevezett értékálló pénzt.

Egyházi kinevezés.

Baiamare (Nagybánya) aradmegyei születésű római katolikus plébánosát: Szöke Bélát, legfőbb egyházi hatósága prépostá léptette elő. Szökét kitüntető elöléptetése Paulison érte, ahol üdülési szabadságát töltötte. A nagybányai plébános misét mondott Paulison, ahol mise után Lukácsy Lajos aradi ügyvéd, szőlőbirtokos vezetésével egy hölgyekből és urakból álló küldöttség kereste fel és melegen üdvözölte előléptetése alkalmából. A prépostá kinevezett plébános meghatott szavakkal mondott köszönetet az üdvözölő küldöttségnek és ígéretet tett, hogy a jövőben is gyakran fogja keresni a paulisi katolikusokat.

— Emelik a tanárok fizetését. Bucurestiből jelentik: Az oktató személyzet fizetésének rendezésére kiküldött bizottság tegnap délután a közoktatásügyi miniszteriumban értekezletet tartott, amelyn elhatározták, hogy a tanárok és a tanítók fizetését az iparügyi miniszterium drágasági index-táblázata szerint az 1916. évi fizetések huszszorosára emelik fel.

— Házasság. Moskovitz Mór, a Moskovitz Zs. cég belfagya e hó 14-én tartja esküvőjét Grazban Wachsler Valli kisasszonnyal, dr. Wachsler Sándor és neje leányával.

— Katonai jelentkezések. Ma megjelent számunkban a katonai szemlére vonatkozó rendeletben az aradi gvarak munkásainak jelentkezési idejeként tévesen október szerepel november helyett. A gvari munkások szemléje a rendeletben közölt napokon, de november hóban történik.

— Női és férfi kabátkelmék legolcsóbban Strasser cégnél kaphatók. — Az aradi közlelmzési hivatal új helyisége. Arad város közlelmzési hivatala a mai napon a Kulturpalotában levő helyiségeiből a városházára költözött át. A közlelmzési hivatal jelenlegi helyisége a volt lakáshivatal helyén van.

— Haladás előadás igen tartalmas műsorral délután 6 órakor a Kulturpalota nagytermében. Előadó: Nagy László lelkes.

— Versenyhírek. Diana sósbor-szesz minden vonalon győzött.

Átszervezik a magyar diplomáciai kart.

Budapestről táviratozzák: Gróf Bethlen István miniszterelnök genfi tárgyalásainak következményeképen megbizta báró Korányi Frigyes párisi követet, hogy az egész magyar diplomáciai kart szervezze át. Az utóbbi időben különösen fontosá vált bécsi követség éléről dr. Massirevich Szilárd távozni fog és helyébe valószínűleg Ugron Gábort nevezik ki.

— Halálozás. Taugner János aradi asztalosmester családját ismét tragikus haláleset döntötte gyászba. Ezelőtt hat héttel hunyt el József nevű fia és tegnap meghalt egy második fia: János is, 37 éves korában Sibirban (Nagvszebenben.) A korán és tragikus körülmények között elhunyt ifjabb Taugner János holttestét Aradra hozzák és itt fogják eltemetni. A temetés időpontját a később kiadandó gyászjelentésben fogják közölni.

— Orvosi hír. A T. publikumot értesítjük, hogy a betegemket, akik szanatóriumi kezelést igényelnek, kizárólag az általunk Temesvárott, a Belvárosban a gyermekkórház és gyermekmenhely mellett, a Lloyd-palota közvetlen közelében ujonnan felépített, modernül felszerelt és már 2 hét óta üzemben levő „Park-Szanatórium” nevű intézetben kezeljük. Balázs Emil dr. áll. gyermekkórházi főorvos, Békés Dezső dr. áll. közkórházi orvos, Candea Aurél dr., az állami közkórház igazgatója, Gábor Liviusz dr., az állami bábaképezde igazgatója, Neagoie Oktavian dr., az állami közkórház főorvosa, Popa Isaia dr. volt tanársegéd az egyetemi belkórodán (Prf. Htiegan), Pór Dezső dr., az állami közkórház főorvosa, Schossberger Sándor dr., az állami gyermekkórház igazgatója, Suciú Eugen dr. radiológus, Sugár Mihály dr., a vizgyógyintézet vezetőorvosa, Schwarz György dr. otorhinolaryngológus, Vuia Szalvátor dr., az állami bábaképezde tanársegédje. — Kollin Jenő fogászati műterme Arad, Piata Avram Iancu (Szabadság-ter) 11. sz. alatt.

— Elfogott zsebtolvaj. Az aradi állomáson ma délután a másodosztályú jegypénztár előtt egy ismeretlen ember zsebéből egy zsebmetsző kilopta a pénztárcát. Az ismeretlen azonnal észrevette a lopást és megragadta a tolvaj kezét. A zsebmetsző tárcáját otthagya, futásnak eredt. Az állomáson posztoló rendőr utána szaladt és elfogta a menekülő tolvajt. Kiderült, hogy a tettenért tolvaj Jirancsik András oradea-marei (nagyváradi) állítólagos cipészegéd. Az állomásrendőrség felkéri azt az urat, akit a tolvaj meg akart lopni, hogy a nyomozás lefolytathatása végett jelentkezék az állomásrendőrségen.

— Betörések Aradon. Opritz Józsefné Strada Romanului (Zrinyi-utca) 2. szám alatti lakos ma feljelentést tett az aradi rendőrségen, hogy lakására az éjszaka betörték és 4800 lei értékű ruhaneműt vittek el. A rendőrség megindította a nyomozást. — Özv. dr. Vannay Jánosné az Eminescu (Deák Ferenc) utcában levő lakására betörték. A betörők felhasználták azt az alkalmat, míg özvegy Vannayné leányával, Vannay Lonicival, az aradi színtársulat volt tagjával Arad-Hegyalján tartózkodott. Feltörték lakását, a folyosón levő értékes ruhákat ellopják. Özv. dr. Vannayné a betörésről feljelentést tett a rendőrségen, ahol megindították a nyomozást.

— Kommunista kémek Romániában. Bucurestiből jelentik: A Dimineata sibiui jelentés nyomán közli, hogy ott letartóztattak két román hadseregbeli század tisztet, akikről bevizsgálást nyert, hogy kémtevényt teljesítettek a németországi kommunisták részére. A letartóztatottak beismerésben vannak. A kémkedési ügyben a napokban újabb letartóztatások várhatók.

— Letartóztatott betörő. A Közönség mai számában megírta, hogy az aradi államrendőrség veszedelmes betörőbandát tartóztatott le. A betörők a Calea Saguna (Variassy L. u.) 152. szám alatt fosztották ki Érczy Oszkár lakását. A mai nyomozás kiderítette, hogy a betörőbanda tagjai közé tartozott egy Grün Béla nevű állás nélküli fiatalember is, akit le is tartóztatottak. Szücs Károly szabómester ellen a rendőrség beszüntette az eljárást, mert kiderült, hogy Halász a lopott holmit bevitte a szabóüzletbe megörzés végett. Szücs Károly anélkül, hogy ismerte volna Halász Ferencet, udvariasságból elfogadta a csomagot, amelyről nem tudta, hogy honnan származik. A betörőbanda többi tagjainak kézrekerítésére tovább folyik a nyomozás.

— Másfél évi fogházra ítélték a magyar köztársasági nárt elnökét. Budapestről táviratozzák: Dr. Veér Imrét a Magyar Köztársasági Párt elnökét a törvénytörésért, mert tevékeny részt vett a köztársasági párt megalakításában, a párt programját terjesztette, a köztársasági mozgalom fősabadoitása végett nyílt levelet intézett a nemzetgyűléshez és mert Szentesen köztársasági programmal lépett fel képviselőjelöltnek, másfél évi fogházra és három évi hivatalvesztésre ítélték. Az ítéletet a tábla is helybenhagyta és ma tárgyalta harmadfokon a Kuria az ügyet, amely szintén megerősítette az emaraszoló ítéletet. A Kuria mai tárgyalásán dr. Buza Barna, a Károlyi-kormány volt minisztere védte Veér Imrét.

Aradi diák szerelmi tragédiája.

(Szerelmi bánatában a vonat alá vetette magát.)

(Saját tudósítónktól.) Egy aradi diák megrendítő öngyilkosságáról tett ma jelentést az aradi királyi ügyészségnek Galsa község előjárósága. A jelentés szerint Simon József aradi tanítóképezdei növendék Magyarad község határában az esti gyorsmotor alá vetette magát, amely halálra gázolta a 18 éves fiatalembert. Az ügyészség a távirati értesítés vétele után tudatta az esetet Simon József Ségában Vocilor-utca 2. szám alatt lakó szüleivel.

A Közönség munkatársa ma felkereste az öngyilkos Simon József hozzátartozóit, akikről az öngyilkosság elkövetésének előzményeiről a következőket sikerült megtudni:

Simon József az aradi tanítóképezde felső osztályu tanulója volt. A fiu néhány hónappal ezelőtt megismerkedett egy gáji urileánnyal, akibe annyira szerelmes lett, hogy elakarta venni feleségül. A fiatalember szülei természetesen ellenezte a leánnyal való barátságot, annyival is inkább, mert a fiu megakarta szakítani tanul-

mányait a tanítói diploma megszerzése előtt. A fiu a szülők tiltakozása ellenére is tovább folytatta a leánnyal való barátkozását és bár beiratkozott a harmadéves tanfolyamra az előadásokat nem látogatta és egyáltalán nem foglalkozott tanulmányaival. A szülők a hanyagságért tegnapelőtt szigorúan megdöngölték Simon Józsefet, aki éjeletti elkeseredésében elhatározta, hogy megváltik az élettől. Levelet írt szüleinek és úgy tett, mintha iskolába menne. Kintazott Magyaradra, ahol a késő esti órákig az állomáson tartózkodott. Közben levelet írt szerelmének és azt átadta az állomási személyzet egyik tagjának, hogy az Aradra menő vonatba dobja be. A sínárok mellett ezután Galsának tartott. Alig volt néhány kilométerre Magyaradtól, mikor nagy sebességgel közeledett a gyorsmotor, alávetette magát a vonat alá, ahol halálát lelte.

A szülők megtették az intézkedéseket, hogy a szerencsétlen diák összeroncsolt holttestét Aradra szállítsák.

Egy levelezőlan utja a föld körül.

(Megjárta a világot egy helyesen címzett romániai levél.)

Egy a nagy világot megjárta levelezőlapot küldtek be ma szerkesztőségünkbe. A levelezőlapnak az az érdekessége, hogy Romániából írták egy romániai címre és mégis beutazta majdnem az egész világot, míg ismét visszakerült a romániai feladóhoz és nem a romániai címzetthez, aki ma is ott lakik, ahol lakott akkor, amikor a levelezőlap megíródott. A viszontagságos írás tulajdonosa Varga László aradi gyógyszerész, az aradi munkáspénztár gyógyszerteráranak vezetője, aki ennek az évtnek áprilisában Mehádiáról levelezőlanon kérdezett valamit egy a biharmegyei Béli községben lakó gyógyszerésztől. A levelezőlap április 11-én indult el Mehádiáról a pontos, románul írt címzéssel, ahol a helynév a következőképpen volt feltüntetve: Béli, Judetul Bihor. Most azután több mint fél éves utazás után, miközben megjárta Európát, Ázsiát és Afrikát. Volt Indiában: Bombayban, Belourban, a legkülönbözőbb ázsiai és afrikai gyarmatokon. Törökországban, sőt Palesztinában is, amit a lapon levő héber bélyegző igazol. A levelezőlap keresztül-kasul van útve a világ legkülönbözőbb részén levő posták bélyegzőivel, amelyek a hindu nyelvtől a törökig, a franciától a héberig a világ majdnem valamennyi nemzetének nyelvén bizonyítja a lap világlátottságát. A levelezőlap, amely bélyeggyűjtői szempontból is nagy értékre tett szert akaratlan körutazásával és megbélyegzőtetésével dokumentum is a posta lelkiismeretességéről és lelkiismeretlenségéről. A posta lelkiismeretességéről tesz tanuságot, hogy küldték mindenhol, ahol csak Béliut sejtették és végül amikor a világlátásról utazásról visszaérkezett mégis csak visszaadták annak, aki elküldte. Lelekiismeretlenségéről tett bizonyosságot azonban az a hivatalnok, aki nem vett magának annyi fáradságot megnézni, hogy az ötven banis levél és tíz

banis segélybéllyeggyel felbélyegzett lap Romániába és nem Indiába, sem Palesztinába nem szől, hanem a legközelebbi Romániába. Varga László különben csak örül annak, hogy a teljesen jelentéktelen kérdésre való válasz helyett filatéliai szempontból egy értékessé vált levelezőlapot kapott vissza.

Irodalom, művészet

• Az aradi városi színház heti műsora. Szombaton: Carmen, opera. Pop Lia és Pavel Constantan felléptével. C. bérlet. Vasárnap délután: Az asszony verve jó. Este: Tangó királynő, operett-bemutató bérletműnetben.

• A temesvári színház műsora. Szombaton délután és este, vasárnap délután és este és hétfőn este a Hermelines nő kerül színre. A nagyszerű operettet állandóan a premier ragvógó szereposztásában adják.

• Bucsukeringő. Jó idei szünetelés után ismét színrekerült a mult szezonnak ez az egyik legkitünőbb operettje részben új szerposztással. A fő női szerepet ismét Horváth Mici játszotta. Tompa grófia kielégítő volt, hasonlóképpen Jávor nagyhercege is. A három kislány szerepében újak voltak Fáskerty Maca, Sipos Nelly és Mészáros Margit. Lőrinczy Gizi ezuttal nagyobb szerepet játszott elég tehetségesen. (k. s.)

• Aradi színházi hírek. Tangó királynő. Az új Lehár-operett előkészületeitől hangos az aradi színház. Napok óta lázas sietséggel követik egymást a próbák s miatt a művész együttessel teljesen lefoglalja magá számára a színpadot a színpalak mögött a premier kiállítását tervezik és készíttik elő. Már régen nem készítették elő ennyi hévvel operett üdonságot, mint a Tangókirálynőt, amely hivatalosan van arra, hogy szezonlágere legyen az aradi színháznak. Talán még sohasem vonultattak fel operettben annyi táncatrakciót, mint éppen ebben az üdonságban. Azután külön szenzációnak ígérkeznek a címszereplő Balogh Böske raffinált izléssel kreált toiletteit, amelyekről a bemutatás után még sokat fognak beszélni. Az operett főszereplői egytől-egyig

igyekeznek kitenni magukért s a vasárnapi bemutató hatalmas sikerében egyformán osztozkodnak majd Balogh Böske, Fáskerty Maca, Tompa, Selmeczy és Ekecs. — A cluji nemzeti Opera két elsőrangú tagjának vendégfelléptével kerül színre szombaton a Carmen. Pop Lya és Pavel Constantin ez alkalommal először énekelnek az aradi színpadon s mind kettőjüket kiváló szerepükben ismeri meg az aradi közönség. — Vasárnap délután mérsélt helyvárakkal játszik a legutóbb felelevenített szép népszínművet, Az asszony verve jó-t.

• Paál Albert festőművész gyűjteményes képrajzítása a Kulturpalotában kistermében október hó 15-ig mindennap este 7-ig megtekinthető.

Kártyabotrányok a római klubokban.

(Hamisjátékos herceg.)

Rómából jelentik: Az előkelő római klubokban az elmúlt hetekben számos kártyabotrány játszódott le, amelyekről sokat beszélnek most az olasz fővárosban. A botrány hőseit már teleplezték, miután néhány esztendő alatt tíztizenöt millió lírát harácsolták össze. Voltaképpen egy egész szövetkezetről van szó, amelynek tagjai szövetségeit alkottak és működési területüket az olasz főváros három legelőkelőbb és legarisztokratikusabb klubjába helyezték: a Cernini-klubba, a Vadász-klubba és a Sakk-klubba. A szövetséghez tartozott egy herceg, egy dus gazdag földbirtokos és egy ismert sportember. Ezek az urak állítólag egy rendszernek a birtokába kerültek, amelynek segítségével a nyereségnek abszolút biztos reményével tülhettek le a játékhöz. Ez a rendszer — miként megállapították hamis játékon alapult. A számos áldozat között szerepelt egy fiatal, tapasztalatlan egvintomi fiatalember is, aki 1 millió 400.000 lírával érkezett Rómába, a Grand Hotelben szállott meg és egy éjszaka alatt poker-játékon elvesztette az egész összeget arisztokratá barátaival szemben. Másnap néhány ezer lírát sem tudott kárpótlótni, hogy hazájába visszatérhessen. Kétfélmillió lírát veszített egy előkelő toscanai, ugyancsak kétfélmillió veszteséggel maradt a csatatéren egy római gyáros, több tuóat fiatalemberen kívűl, a kik mind az előkelő olasz társasághoz tartoznak. Mindezeket az áldozatokat azzal csábították magukhoz, hogy bevezetik őket a legelőkelőbb arisztokrata klubokba. A botrányt néhány klubhalkalmazott derítette fel. A csákokat letartóztatták.

— Folyóba zuhant vonat. Newyorkból táviratozzák: A Chicago-Quineyi vonat Wyomingban Casper városánál egy magas hidról a folyóba zuhant, amelynek sodró árja teljesen eltemette a vonatot. A beérkezett jelentések szerint több mint száz utas meghalt.

LEGIJABB.

Albánok voliak az olasz katonai misszió gyilkosai

Athen. A görög kormány befejezte az olasz katonai misszió meggyilkolásának ügyében Janina környékén folytatott vizsgálatot. Memos banda-vezér vallomását, hogy a gyilkosok albánok voltak, számos görög meg-

erősítette. A gyilkossággal gyanúsítható három albán az albán hatóságok tartják fogva és a görög kormány ezért most arra kéri a nagykövete tanácsát, hogy tegye meg a szükséges lépéseket ennek a három embernek a kiszolgáltatására.

Halálra ítélték a spanyol miniszterelnök gyilkosát

Madridból táviratozzák: Mariano Nicolait, Dato spanyol minisz-

terelnök gyilkosát halálra ítélték. A többi vádlottat felmentették.

Pusztulás fenyegeti a berlini közüzemeket.

Berlinből táviratozzák: A városi képviselőtestület a Birodalmi Banktól 100 billió kölcsonnt kért,

amelyet ha nem kap meg, elkerülhetetlen a városi közüzemek pusztulása.

Közgazdaság.

Zürich törölte a márkát.

A német márka, amely érték tekintetében már régen a szovjet-rubel alatt áll, ma a kiülsőségek tekintetében is elérte az orosz valutát — Zürichben mártól kezdve nem jegyzik a német márkát. Berlinben rendkívül izgatott a hangulat a márka esésével kapcsolatos hihetetlen áremelkedések miatt. A francia frank zürichi állása nem reagál a márka áralakulására, sőt szilárd irányzatot mutat. A budapesti értéktőzsde kissé élénkebb forgalommal indult, de nagy az elkeseredés a nagy bész miatti sokbillió veszteségek miatt, amit a tőzsdézók ezreit sujtotta és ehhez járul több tőzsdébizományos milliárdos fizetéképtelensége. Ed dig az Ernst, a Gyáray és a Róth és társa cégek ellen tettek feljelentést a nagyobbarányú fizetéképtelenségek körül.

Aradi valutaárak. (Október 12.) Francia frank 13, svájci frank 39, dollár 221, dinár 2.30, szokol 6.30, lira 9.50, angol font 995, magyar korona 0.0075, osztrák korona 0.0030. **Kifizetések:** Budapest külföldi 82, belföldi 140, Bécs 328, Prága 6.45, Zürich 38.80, Milano 9.80, London 990, Páris 13.25, Newyork 217, Belgrád 2.60.

Temesvári valutaárak. (Október 12.) Newyork 216.50, dollár 221, London 985, angol font 990, Páris 13.05, francia frank 13, Zürich 38.60, svájci frank 38.50, Milano 9.83, lira 9.50, Belgrád külföldi 2.45, belföldi 2.38, dinár 2.35, Prága 6.45, szokol 6.35, Budapest külföldi 93, belföldi 142, magyar korona 138, Bécs 330, osztrák korona 320.

Bucurestii tőzsdézárlat. (Október 12.) **Kifizetések:** Páris 13, London 979, Newyork 216, Milano 9.85, Zürich 38.85, Bécs 0.0030.75, Prága 6.48, Budapest 0.01.25. **Valuták:** Napoleon 805, léva 2, török lira 1.25, angol font 997, francia frank 13.10, svájci frank 40, lira 9.75, drachma 4, dinár 2.15, dollár 221, lengyel márka 0.0004, osztrák korona 0.0030, magyar korona 0.0075, szokol 6.45.

Zürichi nyitás. (Október 12.) Newyork 558, London 2545, Páris 33.95, Milano 25.47.50, Prága 16.70, Budapest 0.03.07.50, Belgrád 6.55, Bucuresti 2.60, Varsó 0.0006, Bécs 1.0078.62.50.

Zürichi zárlat. (Október 12.) Newyork 558, London 2540, Páris 33.95, Milano 25.50, Prága 16.70, Budapest 0.03.07.50, Belgrád 6.55, Bucurestii 2.57.50, Varsó 0.0006, Bécs 0.0078.60.

Budapesti devizaközpont jegyzései. (Október 12.) Napoleon 59000, Belgrád 227—241, Berlin

0.0035, Bucuresti 94—107, lei 95.—108, London 88000—92400, angol font 88500—92900, Milano 885—940, lira 895—950, Newyork 19300—20400, dollár 19400—20500, Páris 1170—1236, francia frank 1186—1251, Prága 580—624, Varsó 0.0576—620, Bécs 0.27.40—29.60, Zürich 3440—3660, svájci frank 3460—3680.

Budapesti értékpapirtőzsde. (Október 12.) Magyar Hitel 685 ezer, Osztrák Hitel 132.000, Salgó 560.000, Rima 130.000, Déli vasut 118.000, Államvasut 385.000, Kohó 775.000, Atlantica 74.000, Ganz-Danubius 50.250.000, Kőszén 2.640 ezer, Papír 50.000, Nasiczi 2.150 ezer, Szlavonia 86.000, Földhitelbank 360.000, Viktoria 366.000, Kezskedelmi hitel 26.000, Pesti magyar keresk. bank 1.150.000, Beocsini 1.025.000, Urükányi 11.800 ezer, Láng 165.000, Lipták 38.000, Schlick 113.000, Brassói 525.000, Zabolai 135.000, Baróti 20.500, Cukoripar 33.500.000, Klotild 105.000, Temesi szesz 74.000, Hungária mirtárgya 205.000, Olasz-bank 46.500, Angol-Magyar bank 113.000, Leszámitoló 95.000, Magyar-Cseh bank 30.000, Nova 135.000, Kronbergeria 21.500, Közuti 25.000, Csáky 42.000, Izzó 475.000, Magnezit 2.950.000, Viktoria buror 18.500, Óra 565.000, Malomsoky 19.000, Pesti Hazai Takarékk 4.100.000.

Aradi hetipiác. A pénteki aradi hetipiác forgalma élénk volt. Nagy kínálat mellett élénk kereslet mutatkozott a hetivásáron. Az árakban jelentékeny változás nem történt. A terménypiacon óriási kínálat mellett az árak estek. A buza 470—550, kukorica 480—510, rozs 470—480, zab 380—420, korpá 270—280 leibe került métermázsánként. Az élőállati piacon gyenge felhajtás és nagy vételkedv volt. Az árak emelkedtek és a következőképpen alakultak: marha 8—10—14, borjú 20—22, sertés 38—40 lei kilogrammonként éksúlyban.

Újabb banda-harcok.

(Bolgár komitácák küzdelme a Jugoszláv csendőrséggel.)

Belgrádból jelentik: A délszerbiai komitációs-harcokban beállott szünet után nagy feltűnést keltett Belgrádban az a *Kavadár* délszerbiai községből érkezett jelentés, amely szerint a pénteki nap folyamán mintegy *kétszázötven főnyi komitációs-bannda betört Jugoszláviába és Banje község közelében összeütközött a csendőrséggel.* — Két órai elkeseredett harc után a lakosság támogatásával sikerült a csendőrségnek a támadást visszaverni és a komitácikat menekülés

re Kényszeríteni. A harcoknak számos súlyos sebesültje van. A vizszavert komitácik — mint megállapították — nem Bulgária, hanem Görögország felé menekültek.

Belgrádban annál inkább is nagy feltűnést keltett ez a hír, mert a Bolgár Kormány és a Jugoszláv Kormány kiküldöttet közt éppen *pénteken kezdődtek meg a tárgyalások Szófiában, a mísi egyezmény végrehajtására és a macedon bandák leszerelésére vonatkozólag.*

Mozi.

Aradi mozihirek. Szombaton és vasárnap látható még az Apollóban Sámson és Delila, a modern filmtechnika monumentális hatalmas kiállításában művészi szenzációt keltő filmalkotás, amely eddigi előadásain a közönség pávatlan érdeklődése közepette eddig alig látott nagy sikerrel találkozott. A Sámson és Delila már ötleténél meseszövése-nél fogva is a legnagyobb fokú tejszést érdemi ki. A jól ismert bibliai história. Sámson és Delila évezredes legendája modern milióbe helyeződik át, modern köntösbe öltözködik s a ma gyermekeivel, a modern művészek alakításában megújul a régi monda, még pedig egy nagy-szerűen érdekes és változatosan izgalmas drámai történet keretében. A mese meg a beállítás, párosulva a művészi játékkal, maradandó sikert biztosítanak a Sámson és Delilának. — A száműzött sátán a címe annak a fantasztikus érdekes filmjátéknak, amely szombaton kerül először előadásra az Apollóban. A filmdráma szenvedő hőse a Sátán, a bukott angyal, aki csak akkor kerülhet vissza a mennybe, ha egy földi ember a rossz cselekedetét jóval viszonozza. És elkezdődik a bolyongás évezredekent, Egyiptomban a faraók idején, Velenceben Borgia Lukrécia uralkodókor jár, de hasztalan, nincs számára megváltás az idők végezetéig. E poétikus történet megrázó drámai ereje nagy érdeklődésre tarthat számot; e film szombattól hétfőig perog az Urániában.

Cenzurált

Dr. ROMUL MAGER

NYILTER.

Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Nyilatkozat.

Mosorka Bojidar volt temesvári, jelenleg aradi lakos, szerzett tudomás szerint magát, mint a Vadászkiirt-Szálló s kávéház tulajdonosának adja ki. Azon körülménynél fogva, hogy nevezett egyén vöm volt, könnyen hiszékenységre találhat, netáni károsodások kikerülése végett óva figyelmeztetek mindenkit, hogy a fenti hirdetésre alapítva, Mosorka Bojidárnak mit se hitelezzen, mivel a szállodai és kávéházi üzlet az én kizárólagos tulajdonomat képezi, más által az üzletre csinált adósságot kifizetni nem fogok. Különben is a rokonsági viszony is megszűnven, Mosorka Bojidárhoz családomat semmi kötelem sem fűzi.

5961

Tisztelettel:
IOAN BRATA

Villany égő

huszonégy leiert kapható
KOCH DANIELNÉL, Arad, Str. Eminescu 2.
Ugyanott nagy választék villanyos Termoforok, teaifzők és vasalókban. 5835

Használt de jókarban levő

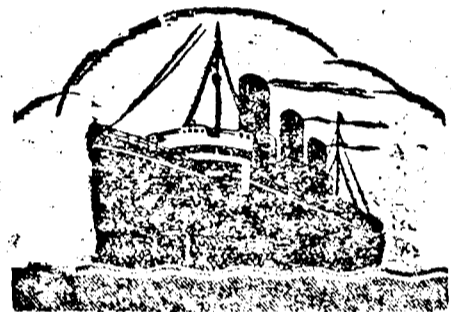
irodaberendezés,
pénzszekrények,
írógépek azonnali
megvételre kerestetnek.

Cim KELET hirdapiroda Arad.

600—1000 waggon
tüzifa eladó.

Reflektánsok adják le címüket az
Aradi Közlöny kiadója.

Tulajdonos hétfőn
Aradon lesz, a címe-
ket átveszi. 5862

Amerikába utazók figyelmébe!

Tisztelt ügyfeleinket arra kériük, hogy sziveskedjenek a saját érdekében okmányait, valamint kész utlevelüket annál is inkább azonnal benyújtani, mert a nagyszámu utazni szándékozók túlekedése következtében fenyegető a veszély, hogy a késedelmes utlevél benyújtás következtében kimerül a jövő évi 1924-es kivándorlási kvóta is, mely esetben tekintettel az Egyesült Államok által megállapított létszám beteltésre, — még jövő évre sem válik lehetővé a kiutazás.

Hogy a t. utazóközönségnek a személyes felvilágosítással járó időpazarlást megtakarítsuk; ezton közöljük, hogy milyen okmányok szükségesek egy északamerikai utlevél megszerzéséhez:

1 darab születési bizonyítvány, 1 darab nemzetiséget igazoló okmány, 1 darab erkölcsi bizonyítvány, melyen a köz ségi előjárásnak igazolnia kell, hogy az illető mennyi idő óta tartózkodik leg utóbbi lakhelyén, 1 darab házassági okmány, 1 darab katonai elbocsátási igazolvány, (18—45 év közötti férfiak részére), 1 darab Affidavit (bevándorlás engedély amerikai rokon, vagy ismerős részéről, hitelesítve az amerikai román konzul részéről), 1 darab adórendezési okmány, 1 darab hatósági orvosi bizonyítvány, 8 darab utlevél-fénykép. Az összes okmányoknak román nyelven kell kitöltve lenni.

Szívesen vállalkozunk arra, hogy benyújtás előtt átvizsgáljuk okmányainak helyességét és ugy központi irodánkban, valamint az alatt jelzett fiókjainknál minden egyéb idevonatkozó felvilágosítást készségesen megadunk.

Fiók intézetek:

Arad, Báro Bohus-palota.
Bucuresti Calea Grivitei No. 183. Telefon 51—67.

Czernovitz, Rathausstrase 9.
Schaessburg, Piata Unrei No. 34.
Ezen fiókok ugy a hivatalos, mint a levélbeli, vagy a személyes érdeklődéseket azonnal elintézik.

Kiváló tisztelettel:

Hamburg—Amerika Linie

közös szolgálat az United American Lines-sel, vezérképviselő Románia részére Lázár H. Lazarovitz. — Központ: Thurgara, L. Strada Mercy 2. — Sürgősség-cím: Lazarovitz, — Telefon 16—13.

Hálószoba és Salonsillárok érkeztek. EISER & Co. ARAD, Strada Brătianu
Villanyfűzők és vasalók nagyválasztékban. Minorita palota

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk.
 Minden szó hirdetés ára 2 lel.
 Vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.
 Hirdetéseket délután 5 óráig vehetünk fel.
 Az apróhirdetéseket előre kell fizetni!
 A legtöbb hirdetés ára 10 szóig 20 lel.
 A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva érdektelenségben nem közölhető, megváltoztassa.

Alkalmazás.

HAZISZOLGÁT Keresek, ki virágok kezeléséhez is ért. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 5459

PÉNZTARNOKNO, ki románul beszél, fűszerüzletben jártas, felvétetik. Kornis Zs. és M., Acsev-palota. 5850

PAPIRKERESKEDŐ SEGÉD azonnali belépésre állást keres. Ajánlatok „Szorgalmas” jellegre Friedmann Jenő könyvkereskedés Cluj, továbbít. 5855

PERFEKT szobaleányt Timisoarara (Temesvárra) keresek. Jelentkezés Kovácsné Arad, Str. Consistorului (Batthyány-utca) 10. földszint. 14035

MINDENES főzőnő azonnal felvétetik Bulev. Carol (Erzsébet-körút) 49. II. em. Törvényszékkel szemben. 5854

PERFEKT varrónő házhoz, esetleg vidékre is megy. Arad, Str. Eminescu 40a) házfelügyelőnél. 5853

KERESKEDELMI gyakorlattal bíró komoly urinő bármilyen bizalmi állást keres, esetleg pénztárosnő, vagy kiszolgálónő. Ajánlatot „Szorgalom” jellegre Aradi Közlöny kiadóhivatalába kér. 5857

GYERMEKTELEN házaspár házmesternéket keresnek. Arad, Str. Gheorghe Lazar 4-9. 5858

JEGYZŐI teendőiben jártas, lehetőleg román anyanyelvű fiatalember havi 1200 lei fizetéssel és teljes ellátással felvétetik. Körjegyző, Nádas. 5860

PERFEKT román, német, magyar levelezők (vagy nők) adják be írásbeli ajánlatukat mindhárom nyelven. Üzletét igény megjelölésével „Perfekt” jellegre Aradi Közlöny kiadójába. 5863

FÜSZERKERESKEDŐ segédet, önálló munkaerőt keres Gazdasági Egyesület Arad. 14035

JÖMEGJELENESŐ, középkorú házaspár ki román, magyar, német nyelven beszél bármilyen állás betöltésére vállalkozik. Cim Wallinger hirdetőjében Arad. 13344

KERESK irodakísaszonnyt, aki német és román nyelvet is bírja, gyors- gépirásban és könyvelésben jártas. Wieser Jenő Strada Seminarului (Sina-utca) 1b) 13344

URI HÁZAKHOZ ajánlkozom. Costümöt, szövet és estélyi ruhákat tökéletesen készítek. Címeket „Gyors” jellegre Aradi Közlöny kiadójába kérek. 5869

Vételek és eladás.

NE VÁSÁROLJON férfi és női téli ruha, kabát, kosztüm kelméket, míg meg nem tekintette Vándor kirakatait Arad, Str. Metianu (Forray-utca). Meggyőződhet olcsó árairól. 5809

VASZON-ERNYŐ tüzeltbejárati fülé, használt, de jókarban, hozzá való teljes felszereléssel eladó. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 5000

TELJESEN jókarban lévő fehér gyermekágy és íróasztal eladó. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 4001

SZÖRME KABÁTOK, dísz tárgyak, brilliáns gyűrű, férfi, női és fiú télikabátok, ágyak, asztalok, íróasztalok, diványok, ágycseritők, storkok, függönyök, fehérneműk, kézimunkák, női ruhák, ezüst retilkül. étkezési service, stb. eladók. Strada Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) szám I. em. jobbra. 1000

NŐI ÉS FÉRFI fehérneműt, asztal és ágycseritők, antik butorokat, porcellánokat, szőnyeget, függönyöket, ezüst tárgyakat, stb. bizományba veszek. Arad, Strada Consistorului 12. (volt Batthyány-utca 23.) I. em. jobb. 1000

EGY dupla billiard-asztal teljes felszereléssel és egy Biedermayer-canape eladó. Megtekinthető König & Co. Klein és Lázár szállítóknál Arad. 14035

MŰTÁRGYAKAT, porcellánokat, japán és kínai dobozokat, antik butorokat, ezüst tárgyakat, perzsa és szmirnászőnyeget, ezüst gyűjteményeket a legmagasabb árban vásárol a Salon Artistique Arad, Bulev. Regina Maria 20. (Fischer Elz-palota.) 11895

A NAGY KERESLETRE VALÓ TEKINTETTEL sürgősen keresünk antik butorokat, perzsa szőnyeget, festményeket, műtárgyakat, régi üveg és porcelán tárgyakat, japán vázákat és ezüst ötvös munkákat. Vidéki meghívásra kituzunk. Szépművészeti Szalon Arad, Ortutay-palota. 13573

NŐI BŐRKALAPOK Lei 160.— viszonteladóknak árkedvezmény Posch áruház Arad, Strada Eminescu (Deák Ferenc-utca) 8. 5767

ELADÓ egy teljes hálószoba, tükrös, háromajtós szekrényekkel, ágycseritőkkel, otomántakaróval, függönyök, bőrszékek, ebédlő-csillár, konyhaberendezés. Megtekinthető 1-4-ig Arad, Strada Calvin 17-13. 13443

Ingatlan.

SIRIAN (Világoson) 92. számú, 11 éves, jó téglából épült dupla uri ház, vagy fele eladó. Egyik lakás azonnal elfoglalható. Aster Robert. 5220

PECICA-ROMÁNAN, F6-ut 1. számú sarok magánház, három üzlethelyiséggel, átadható kétszobás lakással, egy műhely és üzlethelyiséggel eladó. Bővebbet ugyanott. 13842

MAGANHÁZ BELVÁROSBAN elfoglalható 5 szobás fürdőszobás lakással 350.000 Leuért sürgősen eladó. Megbízott Argus-iroda, Arad, Str. Eminescu (Deák F. u.) 1. 13422

KÜLVÁROSI sarok magánházban havi 80.000 leit forgalmazó trafik és bélyeg-árusítással bíró fűszerüzlet, korcsma, kétszobás lakással 75.000 leiért eladó. Uranus-iroda Arad, főpostával szemben. 13938

Oktatás.

PERFEKT francia és angol órát adó nő, vagy férfit keresek. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 400

Üzletek.

HÁROM szobából álló modern irodahelyiség a város központjában november hó 1-én kiadó. Cim Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 800

SIRIAN jömeneteli polgári vendéglő visszavonulás miatt házzal együtt eladó. Cim Wallinger hirdetőjében. 13343

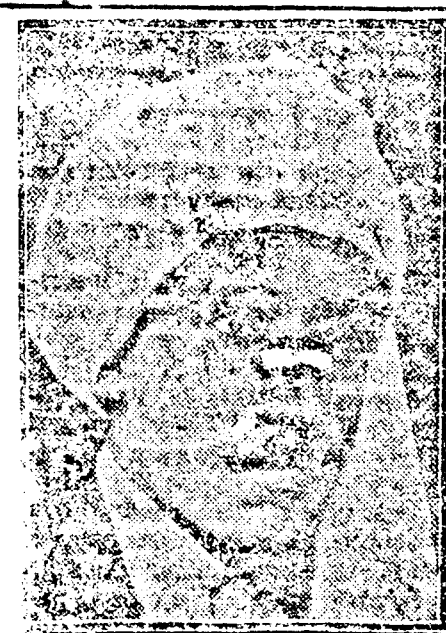
BELVÁROS szélén kétlakásos új ház átvehető négyszobás lakással 300.000 leiért eladó. 160.000 leiel átvehető. Uranus-iroda Arad főpostával szemben. 13938

ÉLELMISZERÜZLET forgalmas helyen belvárosban eladó. Cim Aradi Közlöny kiadójában. 5868

Építészek! Bányák! Vállalkozók! Viszonteladók!

Saját készítményű **kubikos és nyárfa talicskák** elsőrangú kivitelben, szolid árak mellett **kaphatók!** 14012

AUFRICHT MIKSA, tüzifa, épület-, fenyő-szerszám- és műanyag-fakereskedésében. IRUDA: Strada Bucur 8. Telefon 10. ARAD. Calea Victoriei 1-2. Telefon 69.

Aradon, a Culturpalota

nagytermében nagy **Fakirista-**estély **okt. 14-én este 9 órakor**, tartja az ismert **hindu fakir**

Dr. KING,

a román koronarend és a spanyol-rend lovagja, aki a királyi udvar és a trónörökös család előtt Sinavában többször fel lépett. Dr. KINGET

MILY a híres médium, aki rendkívüli clairvoyance tehetséggel bír, fogja az előadásán segíteni. — Kérjük a közönséget, hogy kellő időben váltsa meg jegyét, hogy a pénztárnál a tolokodás elkerülhető legyen. 5867

Pénztár d. e. 10-11-ig, d. u. 3-8-ig nyitva

Azonnal Átdarabos kivánt romániai állomáson

cca 8000 caloriás **sziléziai darabos és kocka szalonszenet** szobafűtési célokra, **akna és aprószenet** üzemi célokra, valamint **mosott speciális kovács-szenet** üzemek és szönnagykereskedők részére

Prompt szállít: **ipényi darabos kocszot FERROCARBON**

Szénkereskedelmi Társaság, a sziléziai és belföldi közszénhányák kizárólagos képviselői

TIMIȘOARA

Palatul „Agrar” **Telefon 9.** 67
 Fiók: Cluj, Calea Regele Ferdinand 70
 Expositura: Petroseni és Kattowitz

Különbéle.

ELVESZETT Zahn Gáspár névre kiállított 3380. számú „Astra” gyári igazolvány. Megtaláló juttassa el Aradi Közlöny kiadójába. 5859

Retorta faszenet, 1^a darabos meszel

jutányos árban prompt szállít **KLEIN és WEINER,** Str. Eminescu (Deák F.-u.) 24 Telefon 531

Jól bevezetett

gyári cég részvénytársaság létesítéséhez (-) **1-2 millióval** érdeklőséget keres. Levelek „Absolut biztos” jellegre **KELET** hírlapirodába Arad kéretnek 14034

Aradon nov. 1-én működését megkezdő

Román Szeszértékesítő r.-i. keres főtisztviselőket, segéd-erőket, gyors- és gépirónókat. Románul tudók és szeszszakmában jártasak előnyben részesülnek.

Ajánlatok **K E L E T** hírlapirodába adandók le.

KELICO nemei **likőrök** a **legjobbak!** „Ecca” hirdetőiroda. 18968